

2. Адміністративне право України: підруч. для юрид. вузів і фак. / ред. Ю. П. Битяка, Харків: Право, 2000. 520 с.
3. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Москва: Дело, 1992. 701с.

Лотоцька Наталія Зіновіївна

*Головний спеціаліст відділу обробки даних демографічної статистики управління обробки даних демографічної та соціальної статистики
Головного управління статистики у Тернопільській області*

СТАТИСТИЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

На сьогоднішній день у зв'язку із складним соціально-економічним становищем та через погіршення демографічної ситуації у країні, дослідження демографічних особливостей окремих регіонів з метою розробки стратегії та ефективної реалізації регіональної демографічної політики набувають першочергового значення.

Вивчення демографічних процесів є особливо важливим в плані раціонального використання та відтворення трудового потенціалу території, регулювання міграційних процесів, стимулювання народжуваності, зменшення смертності, збільшення природного приросту населення, запобігання процесам депопуляції, забезпечення ефективної зайнятості та покращення соціального захисту населення.

Упродовж 2019 р. чисельність населення в області зменшилася на 7184 особи (на 0,7%). Станом на 1 січня 2020 р. чисельність наявного населення області становила 1038,7 тис. осіб, у тому числі міського – 473,7 тис. осіб (45,6%) та сільського – 565,0 тис. осіб (54,4%) [1, с. 31]. На 1 км² території припадало 75,1 особи.

Серед районів області найбільший за чисельністю наявного населення – Тернопільський район, а найменший – Підгаєцький район [1, с. 32].

Тернопільщина відноситься до регіонів з високим рівнем безробіття та найнижчою заробітною платою, що на фоні зниження народжуваності та стабільного зростання смертності негативно позначається на

демографічній ситуації, перешкоджає створенню умов для забезпечення відтворення та ефективного використання трудового потенціалу регіону.

Таблиця 1

Чисельність населення

	2001	2002 ¹	2006	2011	2016	2017	2018	2019	2020
Наявне населення, тис.	1149,9	1142,4	1112,1	1084,1	1065,7	1059,2	1052,3	1045,9	1038,7
міське	495,3	485,6	476,9	474,7	475,2	473,6	472,7	473,7	473,7
сільське	654,6	656,8	635,2	609,4	590,5	585,6	579,6	572,2	565,0
відсотків до всього населення									
міське	43,1	42,5	42,9	43,8	44,6	44,7	44,9	45,3	45,6
сільське	56,9	57,5	57,1	56,2	55,4	55,3	55,1	54,7	54,4
Постійне населення, тис.	1144,8	1138,5	1108,9	1080,9	1062,5	1055,9	1049,1	1042,6	1035,4
чоловіки	531,0	528,0	514,3	502,2	496,1	493,6	490,6	487,8	484,7
жінки	613,8	610,5	594,6	578,7	566,4	562,3	558,5	554,8	550,7
відсотків до всього населення									
чоловіки	46,4	46,4	46,4	46,5	46,7	46,7	46,8	46,8	46,8
жінки	53,6	53,6	53,6	53,5	53,3	53,3	53,2	53,2	53,2

За даними Всеукраїнського перепису населення на 5 грудня 2001 року, за інші роки – на 1 січня.

Інтенсивні міграційні процеси, які є притаманними для Тернопільської області, впливають на демографічну ситуацію неоднозначно. З одного боку, трудові міграційні переміщення спричинює підвищення рівня нестабільності шлюбів через послаблення сімейних зв'язків внаслідок від'їзду одного з подружжя на тривалий термін. Але з іншого боку, кошти, зароблені особами в результаті трудових міграцій та човникових поїздок, підвищують можливості домогосподарств утримувати дітей, а також розширюють доступ індивідів до якісного медичного обслуговування та відпочинку.

Так, міграційний рух населення є одним з основних чинників, які формують чисельність населення.

У 2019 р. в області зафіксовано міграційне скорочення населення (326 осіб). Міграційне скорочення населення спостерігалось в трьох містах (міськрадах) обласного значення та 16 районах області. Разом з тим, у м. Тернополі та Тернопільському районі відбувся міграційний приріст населення.

**Чисельність наявного населення по районах і містах (за оцінкою)
на 1 січня 2020 року**

	Осіб		
	усього	міське	сільське
По області	1038695	473727	564968
Бережанський	20453	x	20453
Борщівський	64966	18680	46286
Бучацький	62242	14752	47490
Гусятинський	57964	22260	35704
Заліщицький	44966	12307	32659
Збаразький	55844	16823	39021
Зборівський	39947	9241	30706
Козівський	36394	10741	25653
Кременецький	45884	7737	38147
Лановецький	28410	8401	20009
Монастириський	25889	8697	17192
Підволочиський	40668	11587	29081
Підгаєцький	17534	2654	14880
Теребовлянський	62962	18818	44144
Тернопільський	67199	11873	55326
Чортківський	42832	3334	39498
Шумський	32625	5417	27208
м. Тернопіль	223462	223462	x
м. Бережани (міськрада)	18941	17430	1511
м. Кременець	20827	20827	x
м. Чортків	28686	28686	x

Аналіз міграційних процесів у районах області показує, що найбільше мігрантів припадає на м. Тернопіль, Тернопільський, Теребовлянський та Гусятинський райони, а найменше – на м. Бережани (міськрада), Підгаєцький, Шумський та Бережанський райони [2, с. 85].

Серед мігрантів значна частина тих, що виїжджають на заробітки (найбільше – у США, Польщу, Німеччину, Чехію, Росію тощо).

Демографічна ситуація в Тернопільській області характеризується не лише депопуляцією, вона набула характеру гострої демографічної кризи. Таким чином, у сучасних умовах, коли населення України продовжує знаходитись у стані невизначеності, коли не вироблена обґрунтована економічна стратегія на державному рівні, демографічна криза посилюватиметься.

З метою поліпшення демографічної ситуації державі необхідно спрямувати соціально-економічну політику на розв'язання найгостріших

проблем: стимулювання народжуваності, підвищення медичного обслуговування, посилення охорони та оплати праці, поліпшення побутових умов і впровадження здорового способу життя, створення широкої мережі державних та недержавних служб соціальної допомоги. Державі необхідно робити акценти не на кількісних, а на якісних параметрах демографічного відтворення.

Таблиця 3

Міграційний рух населення по районах і містах у 2019 році

	Усі потоки міграції, осіб		
	кількість прибулих	кількість вибулих	міграційний приріст, скорочення (-)
По області	16232	16558	-326
Бережанський	310	316	-6
Борщівський	715	823	-108
Бучацький	614	788	-174
Гусятинський	769	867	-98
Заліщицький	508	660	-152
Збаразький	587	701	-114
Зборівський	655	838	-183
Козівський	453	574	-121
Кременецький	607	644	-37
Лановецький	356	498	-142
Монастириський	281	493	-212
Підволочиський	520	729	-209
Підгаєцький	257	359	-102
Теребовлянський	714	985	-271
Тернопільський	1401	954	447
Чортківський	474	557	-83
Шумський	223	393	-170
м.Тернопіль	5637	4007	1630
м.Бережани (міськрада)	226	364	-138
м.Кременець	297	369	-72
м.Чортків	628	639	-11

Необхідно сконцентрувати зусилля на вирішенні поточних і стратегічних завдань – економічному забезпеченні відтворення населення, належному соціальному захисту сімей з дітьми та осіб похилого віку, поліпшенні екологічної ситуації, зниженні виробничого та побутового травматизму, популяризації здорового способу життя, забезпеченні доступності якісної

медичної допомоги та освіти, що, зрештою, стане вагомим підґрунтям для переходу до сучасного режиму відтворення населення і підвищення тривалості повноцінного активного його життя.

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник «Статистичний щорічник Тернопільської області за 2019 рік». Головне управління статистики у Тернопільській області. 2020. С.31
2. Статистичний збірник «Населення Тернопільської області за 2019 рік». Головне управління статистики у Тернопільській області. 2020. С.85 - 93
3. Герасимів З.М. Аналіз Демографічної ситуації в регіоні (на прикладі Тернопільської області). Інвестиції: Практика та досвід. 2012. №5. С.45
4. Палієнко О.А. Демографічна криза в Україні: шляхи її подолання. Молодий вчений. 2017. №9.1. С.133

Матушевський Олексій Петрович

*Головний спеціаліст сектору документального забезпечення
ГУ ДМС у Львівській області*

ВПЛИВ КОНТРАБАНДИ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Проблема, пов'язана із проявами контрабанди на сьогоднішній день є досить складною та дискусійною. Боротьба з контрабандою – це одне з ключових завдання держави, яке потребує негайного вирішення, для того щоб забезпечити захист економічних інтересів країни.

В цілому під поняттям «контрабанда» (італ. contro – проти, bando – урядової постанови, закону) розуміють, як незаконне переміщення через митний кордон держави транспортних засобів та товарів з ухиленням від виконання митних формальностей.

Хочемо виділити, що судова практика, а саме справи про контрабанду становлять близько 56% від загальної кількості кримінальних справ, які перебувають у провадженні слідчих органів служби безпеки України. Тобто це